

**ПРИКАЗ МОНОГРАФИЈЕ „ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛИТЕТ: ПОЈАМ,
ПОЈАВНИ ОБЛИЦИ, КРИВИЧНА ДЕЛА И КРИВИЧНИ ПОСТУПАК“,
АУТОРА ПРОФ. ДР МИЛАНА ШКУЛИЋА, РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Приказ

DOI: 10.7251/BPG1603309S

УДК: 343.9.02(048.83)

Доц. др Миле Шикман*

Крајем 2015. године, Службени гласник у Београду издао је монографију др Милана Шкулића, редовног професора Правног факултета Универзитета у Београду, под називом: *Организовани криминалитет: појам, појавни облици, кривична дела и кривични поступак*. Дјело је обима 672 странице, а рецензије су потписали угледни професори и научници проф. др Зоран Стојановић (Правни факултет Универзитета у Београду), проф. др Станко Бејатовић (Правни факултет Универзитета у Крагујевцу) и др Јован Ђирић (Институт за упоредно право у Београду). Научна и стручна јавност је изузетно позитивно прихватила наведено издање, тим прије што аутор више од 13 година систематски изучава проблематику организованог криминалитета. Не треба посебно подсјећати на монографију *Организовани криминалитет (појам и кривичнопроцесни аспекти)* у издању Досијеа из Београда из 2003. године и *Организовани криминалитет*, коауторство са проф. др Ђорђе Игњатовићем из 2012. године, у издању Правног факултета Универзитета у Београду. Узимајући у обзир континуитет у проучавању организованог криминалитета, али и укупни научни, стручни и образовни опус професора Шкулића, јасна су очекивања од наведеног издања.

Монографија је систематизована кроз седам поглавља, од којих прва два поглавља разматрају криминолошке аспекте организованог криминалитета, треће поглавље кривичноматеријалне аспекте, док остала поглавља (њих четири) разматрају кривичнопроцесне аспекте, посебне доказне радње, заштиту свједока у кривичним поступцима организованог криминалитета, те проширено одузимање имовинске користи. Наведена систематика детаљно је обогаћена јасном и прецизном структуром, са читавим низом подналова и тематских цјелина.

У првом поглављу, *Појам организованог криминалитета и његове основне феноменолошке и етиолошке особености*, аутор детаљно

* *Универзитет у Бањој Луци, Висока школа унутрашњих послова, email: nacelnik@education.muprs.org*

описује овај криминални феномен. Посебно се истичу потцјелине у којима, на јединствен начин, објашњава карактеристике организованог криминалитета, његову везу са другим облицима криминалитета (тероризмом, корупцијом), те криминалне групе, укључујући и однос малољетника и организованог криминалитета. Треба навести и велики број дефиниција организованог криминалитета које су приказане у овој монографији и свакако могу бити корисне будућим истраживачима ове тематике.

Друго поглавље, *Прилог краткој историји организованог криминалитета – неколико карактеристичних ликова из света организованог криминалитета*, аутор посвећује „иконама“ организованог криминалитета из ранијег периода, које су у значајној мјери утицале не само на организоване криминалитет као злочин већ и на његову „популаризацију“ у правцу масовног феномена, па чак и културолошког идентитета појединих друштвених група. Тако ће читаоци ове монографије на једном мјесту моћи да се упознају са „животом и дјелом“ Ал Капонеа, Лаки Лучана, Мајера Ланског, Пабла Ескобара, Арнолда Ротштајна и других, сагледајући неке заједничке карактеристике и битне разлике између карактеристичних „фигура“ организованог криминалитета.

У трећем поглављу (*Материјални кривичноправни аспекти организованог криминалитета*) дат је приказ општих и посебних дијелова кривичног права који се тичу организованог криминалитета. Тако су приказани појам организованог криминалитета и организоване криминалне групе у кривичноправном смислу, однос организованог криминалитета и саучесништва са посебним компаративним приказом земаља англосаксонске правне традиције. Након тога, аутор је навео кривична дјела чије је извршење карактеристично за активности организованог криминалитета, као што су удруживање ради вршења кривичних дјела, отмица, изнуда, кривична дјела у вези са забрањеним психоактивним супстанцама, ропство, трговина људима и злоупотреба остваривања права азила, прање новца и друга.

Четврто поглавље (*Основни кривичнопроцесни аспекти реаговања на организоване криминалитет*) је садржајно најбогатије и састоји се од два дијела. У првом дијелу аутор даје приказ субјеката и органа сузбијања организованог криминалитета, са освртом на неке међународне органе и организације које се баве сузбијањем организованог криминалитета. У другом дијелу, кроз 14 потцјелина, аутор излаже примјену Законика о кривичном поступку у кривичним поступцима чији су предмет кривична дјела организованог криминалитета. Овај дио је посебно обогаћен компаративним приказима сузбијања организованог криминалитета у појединим земљама, а приказани су и кривични свједоци у Енглеској,

Њемачкој и Аустрији, информанти и основни начини задобијања „кооперативних свједока“ у Сједињеним Америчким Државама, и друго.

У трећем поглављу, *Посебне доказне радње у функцији сузбијања организованог криминалитета*, аутор полази од тога да се: „њихов *ratio* заснива на појму, природи и основним карактеристикама организованог криминалитета (а у одређеној мјери и других кривичних дјела), а из чега директно произлазе и велике доказне тешкоће када је он у питању, ради чијег се превазилажења нужно морају примјењивати доказни методи који иначе никако нису уобичајени у случајевима класичног криминалитета или би чак тада били штетни или потенцијално опасни по већину грађана“. Сходно наведеном, обрађене су посебне доказне радње, уз навођење компаративних приказа, практичних искустава, те карактеристичких примјера судске праксе.

Шесто поглавље, *Заштита сведока у кривичним поступцима чији су предмет кривична дела организованог криминалитета*, аутор посвећује свједоцима, и то заштити оне категорије која својим свједочењем може у великој мјери допринијети расвјетљавању и доказивању кривичних дјела организованог криминалитета. Обрађени су међународноправни аспекти, те заштита свједока према правилима законских прописа у Србији.

У седмом поглављу (*Проширено одузимање имовинске користи*) аутор обрађује једну врло важну тему, с обзиром на значај одузимања имовинске користи у поступку сузбијања организованог криминалитета. Посебно је значајан осврт на финансијске истраге, као и на управљање одузетом имовином, те проблеми са којима се суочавају органи надлежни за одузимање имовинске користи.

На крају монографије, аутор је дао попис коришћене литературе, која може бити важан извор и за друга истраживања из ове области.

Уколико се наведеном дода препознатљив стил писања аутора, систематичност и прецизност, коришћење правничке, стручне терминологије на разумљив, јасан начин, онда нема сумње у погледу доприноса ове монографије научној, стручној и широј јавности. Наиме, примјењивост ове монографије као обавезне литературе на студијама на којима се изучава посматрана проблематика је неупитна и неопходна. Оно што се чини значајнијим јесте примјењивост ове монографије у стручном, свакодневном раду агенција за спровођење закона (судова, тужилаштва, полиције) у сузбијању организованог криминалитета, јер су на једном мјесту систематизована феноменолошка и етилошка, кривичноправна (материјална и процесна), те друга питања (заштита свједока и одузимање имовинске користи) која су од значаја за ефикасно сузбијање организованог криминалитета. На крају, поједини дијелови монографије могу бити занимљиви и за ширу читалачку јавност, посебно они у којима аутор на интересантан начин описује организовани

криминалитет, даје његову историјску генезу, те описује значајне „ликове“, тј. актере организованог криминалитета. Наведени садржаји су обogaђени компаративним приказима, мноштовом примјера из праксе, али и искуственим ставовима аутора, којима се у значајној мјери обogaђују приказани садржаји.

Из свега призилази јасна препорука студентима (посебно постдипломских и докторских студија), практичарима (судијама, тужиоцима, полицијским службеницима), али и широј јавности (истраживачима, новинарима, итд.), да не само прочитају, већ и користе монографију *Организовани криминалитет: појам, појавни облици, кривична дела и кривични поступак*, којом је професор Милан Шкулић обогатио домаћу литературу из овог подручја истраживања.

ЧАСОПИС БЕЗБЈЕДНОСТ, ПОЛИЦИЈА, ГРАЂАНИ

-УПУТСТВО АУТОРИМА-

Поштовани,

У часопису *Безбједност, полиција, грађани* Министарства унутрашњих послова Републике Српске објављују се изворни и прегледни научни радови, претходна саопштења, научне полемике, стручни чланци, коментари судских одлука, прилози из међународног научног и стручног живота, излагања са научних и стручних скупова, прикази књига и сл. наставника и сарадника Високе школе унутрашњих послова Бања Лука као и осталих научних радника из земље и иностранства.

Часопис излази на српском језику и ћирилицу, а наслов рада, титула аутора, институција у којој је запослен, апстракт и кључне ријечи чланака су преведени на енглески језик. Радови који нису достављени на српском, објављују се на изворном језику у складу са правописом тог језика, уз навођење садржаја и апстракта чланка на српском, односно енглеском језику.

Часопис излази два пута годишње.

Радове који не задовољавају основне критеријуме часописа у погледу структуре рада и правила цитирања, редакција неће узети у разматрање. Уколико рукопис одговара стандардима часописа, упућује се на анонимну рецензију. Сваки рад оцјењују најмање два објективна рецензента, одабрана из реда признатих стручњака из уже научне области. По рецензији, рукописи се шаљу ауторима с примједбама и приједлозима за отклањање недостатака. Исправљене рукописе, аутори треба да врате редакцији у року од пет дана од дана пријема захтјева за дораду и исправку рада.

Достављањем рукописа за објављивање у часопису, аутори пристају на постављање својих радова на интернет страници часописа, односно на интернет страници Високе школе унутрашњих послова у Бањој Луци. Аутори преносе на часопис право на објављивање достављених текстова и ниједан њихов дио не може се репродуковати без писмене сагласности уредника часописа. Часопис задржава и сва остала права, изузев уколико није другачије договорено с аутором.

Аутори приликом писања радова за часопис *Безбједност, полиција, грађани* треба да уважавају сљедећа правила:

I ТЕХНИЧКА УРЕЂЕНОСТ РАДА

Рад мора бити сачињен у *Microsoft Wordu*, ћириличким писмом, фонтом *Times New Roman*, величине 12 pt.

Рукописи, по правилу, не треба да буду дужи од једне половине табака, изузетно један табак. Једна половина табака износи 8 страна од 28 редова са 66 знакова у реду, односно 14400 знакова.

Табеле и графички прикази треба да буду урађени у *Microsoft Wordu*. Свака табела и графикон треба да буду означени бројем и да имају одговарајући наслов (**нпр.: Графикон бр. 1.**). Наслов и назив табеле и графикона стављају се изнад табеле и графичког приказа, док се извор наводи испод, уређен по правилима цитирања часописа.

Једначине се пишу у графичком едитору за једначине, искључиво у *Microsoft Equation* и постављају се на почетак реда. На десном рубу реда, у истом реду у којем је написана једначина, у угластој загради треба назначити њен број, почевши од броја 1.

Фотографије (слике) морају бити припремљене за црно-бијелу штампу, тј. ако је изворна слика у бојама које се у црно бијелој штампи не разликују, боје се морају замијенити „растером“ тј. различитим графичким знаковима које је потребно објаснити у легенди. У слике се уноси само најнужнији текст потребан за разумијевање, као што су мјерне варијабле с њиховим димензијама, кратко објашњење на кривуљама и слично. Остало се наводи у легенди испод слике. Максимална величина слике је 13 cm x 17 cm.

Научни и стручни радови морају да садрже: име и презиме аутора, назив и сједиште установе у којој ради, наслов рада, сажетак (апстракт) с основним налазима рада (обима од 100 до 250 ријечи), кључне ријечи (до десет ријечи), излагање суштине рада, закључак (до једне стране) и листу референци, те наслов рада, апстракт и кључне ријечи (*Key words*) на енглеском језику. Саставни дијелови сажетка (апстракта) су: циљ истраживања, коришћени методи, резултати и кратак закључак. У листи референци, наводе се библиографске референце, као што су монографије, чланци и др., и остали извори, као што су закони, коришћене интернет адресе, збирке судских одлука и сл. Референце се исписују азбучним редом у складу са предвиђеним стандардима.

У односну на претходно поменуто аутори нужно требају испоштовати сљедеће:

а) Наслов рада: 12 pt., bold, централно равнање (*alignment centered*), велика слова.

б) Име аутора/коаутора: 11 pt., централно равнање (*alignment centered*).

- в) Институције и Е-mail адресе: *11 pt., italic* (пишу се у фусноти).
- г) Апстракт и кључне ријечи: 11pt. потпуно равнање (*Alignment justified*).
- д) Текст рада: 12 pt., потпуно равнање (*alignment justified*), називи цјелина великим словима без редног броја (*Alignment centered*), називи подцјелина малим словима *italic*, централно равнање.
- е) Литература: 11 pt., без редног броја испред; референтни извори се наводе према абecedном реду.
- ф) Наслови слика: *11 pt., italic*, центрирано испод слике.
- г) Наслови табела: *11 pt., italic*, центрирано изнад табеле.
- х) Референце: 10 pt., наводити их у фусноти.

II ПРАВИЛА ЦИТИРАЊА

У часопису *Безбједност, полицаја, грађани* користи се стил цитирања - **АПА стандард** (Publication Manual of the American Psychological Association) у складу са **чланом 56 Правилника о публикавању научних публикација („Службени гласник Републике Српске“, бр. 77/10)**. Цитирање аутора се врши у тексту, без подножних напомена). С тим у вези аутори су дужни уважавати сљедећа правила цитирања:

ЦИТИРАЊЕ У ТЕКСТУ (књиге, чланци, дисертације):

Књиге, чланци и дисертације се наводе на сљедећи начин: Када је у питању један аутор чији се дио књиге, чланка или дисертације цитира у загради се наводи презиме аутора, година издања књиге и број странице (**нпр. Кунић, 2006: 148**), а уколико је у питању парафразирање или резимирање дијела текста аутора није неопходно наводити број странице (**нпр. Кунић, 2006**). Уколико је у питању страни аутор, презиме се наводи у изворном облику на страном језику (**нпр. Roxin, 1963:148**).

Уколико је нпр. књига писана у коауторству наводе се оба аутора (**нпр. Прерадовић и Симеуновић, 2007: 145**), а уколико је ријеч о три или више аутора наводи се презиме првог аутора и латинска скраћеница *et al.* (**нпр. Бабић et al., 2006: 1054**)

Уколико се цитира више радова истог аутора, било књига или чланака, а уколико аутор има више објављених радова исте године који се цитирају, уз годину се додају латинична слова a, b, c, d, итд., последи чега слиједи само број стране (**Лазаревић, 2000a: 67**).

Уколико се цитира више различитих аутора онда се у загради наводе аутори оргиналних радова по реду објављивања и раздвајају се тачком-зarezом (**нпр. Бошковић, 2010, 25; Шкулић, 2011: 68**).

Секундарно цитирање се врши на сљедећи начин: **(нпр. Вуковић, 2004, цитирано код Крстић, 2004:110).**

а) Књиге, чланци и дисертације

Књиге се наводе на сљедећи начин: прво презиме (послије чега слиједи зарез) и прво име аутора, година издања у загради, назив уџбеника италиком (*italic*), назив издавача и мјесто издања (курентом). Између наведених дијелова референце ставља се тачка. Навођење назива издавача није обавезно, али је пожељно. Након овога пише се страница са које је цитирање преузето **(нпр. Кунџић, П. (2006). Управно право. Бања Лука: Висока школа унутрашњих послова).**

Уколико се у књизи помиње више мјеста гдје је издата, наводе се прва два раздвојена цртом **(нпр. Tierney, J. (2006). Criminology. Harlow – London: Pearson).**

Чланци се наводе на сљедећи начин: презиме и прво слово имена аутора, затим у загради година издања. Након тога пише се назив чланка у часопису (курентом), па назив часописа (*italic*), и на крају број часописа са страницом која се цитира. Назив часописа и број одвајају се зарезима. **(нпр. Шкулић, М. (2010). Начело законитости у кривичном праву. Анали Правног факултета у Београду, 1/2010, 57 – 69.**

Када се наводи чланак у зборнику радова на српском или другом језику овог говорног подручја, послѣ назива зборника који је писан курзивом, послѣ имена уредника у загради се наводи назнака „ур.“ или „ed.“, односно одговарајућа скраћеница у другом језику (нпр., у њемачком „Hrsg.“). Затим се наводи назив рада италиком, па издавач, и на крају странице на којима се налази рад **(нпр. Buchanan, A. (1994). Liberalism and Group Rights.. In J. L. Coleman, A. Buchanan (eds). Essays in Honour of Joel Feinberg. Cambridge University Press, 1–15).**

Уколико постоји више аутора књиге или чланка (до три), раздвајају се тачком-зарезом **(нпр. Бавцон, Љ.; Шелих, А.; Корошец, Д.).**

Уколико се наводи књига или чланак са више од три аутора, наводи се прво презиме па прво слово имена и само првог од њих, уз додавање скраћенице ријечи *et alia* (*et al.*) курзивом **(нпр. Бошковић, М. *et al.*).**

Необјављене докторске дисертације се наводе на сљедећи начин: **Павловић, З. (2005). Циљне оријентације у учењу. Необјављена докторска дисертација, Универзитет у Бањој Луци, Филозофски факултет.**

б) Правни прописи и електронски извори

Правни прописи се наводе на сљедећи начин: пуним називом у куренту – обично, потом се курзивом наводи гласило у коме је пропис објављен, а послѣ запете број и година објављивања, поново у куренту

– обично. Уколико ће се поменути закон цитирати и касније, приликом првог помињања последице црте наводи се скраћеница под којом ће се пропис даље појављивати (нпр. **Закон о полицијским службеницима – ЗПС, Службени гласник РС, бр. 43/10** или **Закон о општем управном поступку – ЗУП, Службени гласник РС, бр. 13/02**).

Уколико је правни пропис измјењиван и допуњаван, наводе се sukcesивно бројеви и године објављивања измјена и допуна (нпр. **Закон о дјечијој заштити, Службени гласник РС, бр. 4/02, 17/08 и 1/09**).

Навођење судских одлука треба да садржи што потпуније податке (врста и број одлуке, датум када је донесена, публикација у којој је евентуално објављена).

Цитирање текстова с интернета треба да садржи назив цитираног текста, датум приступа страници и адресу интернет странице (нпр. **European Commission for Democracy through Law, Opinion on the Constitution of Serbia**. Преузето 24.05.2013. са сајта [http://www.venice.coe.int/docs/2007/CDLAD\(2007\)-004-e.asp](http://www.venice.coe.int/docs/2007/CDLAD(2007)-004-e.asp)).

Поред наведеног, аутори треба да уважавају и сљедеће напомене:

Члан, став и тачка прописа означава се скраћеницама чл., ст. и тач., а иза посљедњег броја не ставља се тачка (нпр. **ЗКП, чл. 5, ст. 2, тач. 3** или **КЗ, чл. 5, 6, 9 и 10** или **ЗПС, чл. 4–12, итд.**).

Инострана имена транскрибују се на ћирилицу на српском језику како се изговарају, а приликом првог помињања у тексту њихово презиме наводи се у загради у изворном облику на страном језику курзивом, нпр.: Годме (*Gaudemet*) или Шенке (*Schönke*).

Латинске и друге стране ријечи, интернет адресе и сл. пишу се курзивом.

Сви цитирани извори у тексту рада треба да се налазе у попису литературе.

Извори који нису кориштени у раду не треба да се налазе у попису литературе.

Када од истог аутора наводимо више радова, критеријум поретка је година издања (прво иду раније издати радови па новији).

Ако се уз име аутора налази и коаутор, радови у коауторству се наводе иза ауторских.

Ако рад нема аутора, наслов дјела или институција којој се приписује ауторство заузимају мјесто аутора, односно прво мјесто.